

Biuletyn

Centrum Studiów Migracyjnych
Uniwersytetu Łódzkiego

nr 3 (12), marzec 2021

Drodzy Czytelnicy,

zapraszamy do lektury trzeciego w 2021 r. numeru Biuletynu Centrum Studiów Migracyjnych UŁ, w którym Marcin Gońda zastanawia się, czy imigranci z Ukrainy pozostaną w Łodzi na dłużej.

Co miesiąc na łamach Biuletynu publikujemy najnowsze analizy, komunikaty z badań oraz komentarze do bieżących wydarzeń migracyjnych w Polsce i na świecie. Osoby zainteresowane publikowaniem w Biuletynie zapraszamy do kontaktu: csm@uni.lodz.pl

Życzymy miłej lektury!

**CENTRUM
STUDIÓW
MIGRACYJNYCH**
Uniwersytet Łódzki

ul. Rewolucji 1905 r. 41/43
pok. C-025, 90-214 Łódź
www.csm.uni.lodz.pl
email: csm@uni.lodz.pl

Marcin Gońda

Czy Łódź zatrzyma imigrantów z Ukrainy?¹

Łódź jest najszybciej wyludniającym się z dużych polskich miast (Szukalski 2012). W ostatnich trzech dekadach liczba mieszkańców skurczyła się o ponad 20% – z 854 tys. w 1988 r. do 683 tys. w 2019 r. Przez lata utrzymywało się bowiem ujemne saldo migracji międzynarodowych i wewnętrznych. Łodzianie nie tyle licznie emigrowali za granicę, co raczej przenosili się do innych polskich miast, głównie Warszawy, a zwłaszcza na przedmieścia. Jeszcze większy wpływ na spadek liczby ludności ma trwale ujemny przyrost naturalny, który w Łodzi przybiera najbardziej niekorzystne rozmiary spośród dużych miast. Te same, acz mniej zaawansowane procesy depopulacyjne obserwowane są zresztą w całym Łódzkiem. Przyszłość nie rysuje się optymistycznie. Do 2050 r. ludność Łodzi ma skurczyć się o kolejne 30% (do 485 tys.) (US w Łodzi 2020: 59, 63, 73-74).

Jednocześnie w ostatnich latach w całym regionie notuje się wzmożoną imigrację z zagranicy, głównie z Ukrainy. Województwo łódzkie plasuje się na czołowych miejscach w kraju pod względem liczby cudzoziemców podejmujących pracę (GUS 2020; MRPiPS 2020a, 2020b). Szacunki Urzędu Miasta Łodzi (UMŁ) wskazują, że cudzoziemcem może być nawet co dziesiąty mieszkaniec stolicy regionu (Dziennik Łódzki 2019b). Szybko rosnąca liczba cudzoziemców na lokalnym rynku pracy wywołuje więc u władz Łodzi nadzieje na osłabienie tempa depopulacji. W przekazach medialnych deklarują, że Łódź jest równie atrakcyjnym miastem do pracy i życia dla cudzoziemców jak Warszawa, Kraków czy Wrocław, a ich przyjazdy mają ożywić gospodarkę tego postindustrialnego ośrodka. Dostępne dane wskazują jednak, że obecna imigracja ma głównie charakter czasowy i cyrkulacyjny. Czy imigranci rzeczywiście

będą chcieli pozostać w mieście na stałe i – jak chcieliby jego władze – zmieniali jego obraz?

Celem tekstu jest, po pierwsze, zarysowanie skali, dynamiki i charakterystyki imigracji do Łodzi. Po drugie, przedstawione są w nim reakcje lokalnych władz na rosnącą liczbę imigrantów, w tym podejmowane i planowane aktywności na rzecz pobudzania imigracji i zachęcania do osiedlania się cudzoziemców w mieście. Po trzecie, działania te skontrastowane są z wypowiedziami samych imigrantów na temat ich oczekiwań co do wsparcia publicznego, które służyłoby ich osiedlaniu się w Łodzi. Aby ustalić powyższe kwestie analizie poddano dane statystyczne, dokumenty władz i przekazy medialne (serwisy internetowe) dotyczące imigracji do miasta. Źródło danych empirycznych stanowi zaś 15 zdalnych wywiadów pogłębionych przeprowadzonych w 2021 r. z pracownikami z Ukrainy.

Imigracja w Łódzkiem²

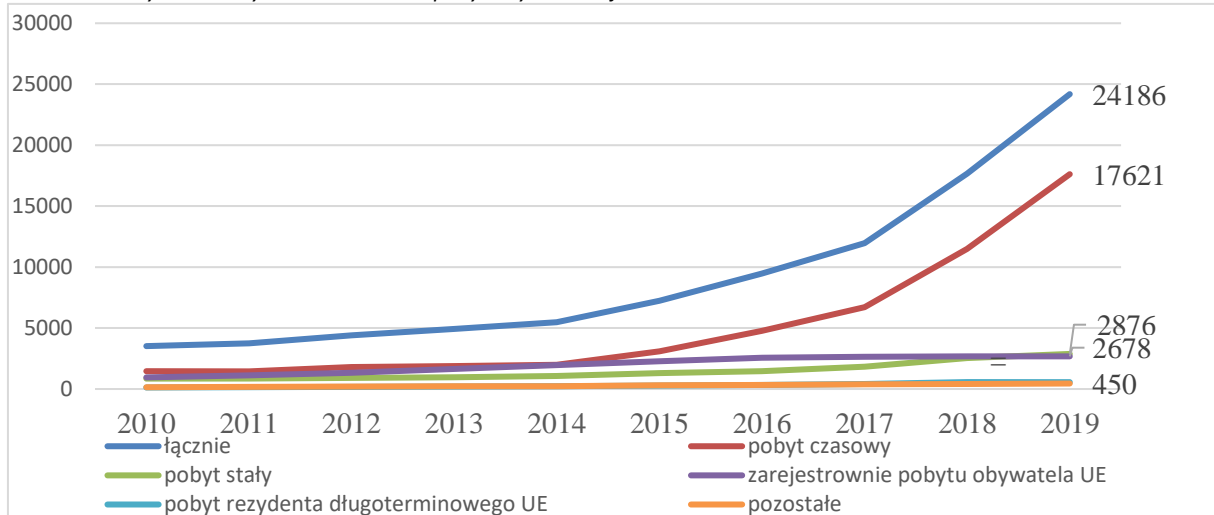
O ile w niektórych regionach kraju (tj. Mazowsze, Małopolska czy Dolny Śląsk) zwiększoną imigrację notowano już wcześniej, o tyle obecna skala i charakterystyka napływu imigrantów do łódzkiego nie odbiega od obserwowanego w tych dotąd najatrakcyjniejszych dla cudzoziemców częściach kraju (Jakóbczyk-Gryszkiewicz 2016: 143). Nie są dostępne pełne dane dotyczące wpływu pandemii covid-19 na imigrację do Polski, ale najpewniej nie spowodowała ona masowych powrotów imigrantów do swoich krajów (NBP 2020).

Od kilku lat notuje się dynamiczny wzrost liczby cudzoziemców posiadających zgodę na pobyt czasowy w województwie łódzkim (zob. wykres 1). W okresie od 2010 do 2019 r. liczba ta wzrosła niemal 13-krotnie

¹ Tekst ten jest zarysem problematyki podejmowanej w innych tekstach autora, które pojawią się drukiem w 2021 r. (Gońda w druku; w druku). Powstał w ramach pilotażowego badania pt. *Polityka imigracyjna i integracyjna władz Łodzi i województwa łódzkiego na rzecz imigracji długookresowej i osiedleńczej*, które sfinansowano z grantu dla młodych naukowców na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym UŁ na 2020 r.

² Poniższy tekst skupia się głównie na Łodzi, ale niektóre jego fragmenty odnoszą się też do całego województwa łódzkiego, gdyż część danych statystycznych dotyczących imigracji zarobkowej (zezwoleń na pracę i oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcom) są publicznie dostępne jedynie dla poziomu województwa.

Wykres 1. Cudzoziemcy z aktualnymi dokumentami pobytowymi w województwie łódzkim w latach 2010-2019

Źródło: opracowanie własne na podstawie GUS 2020

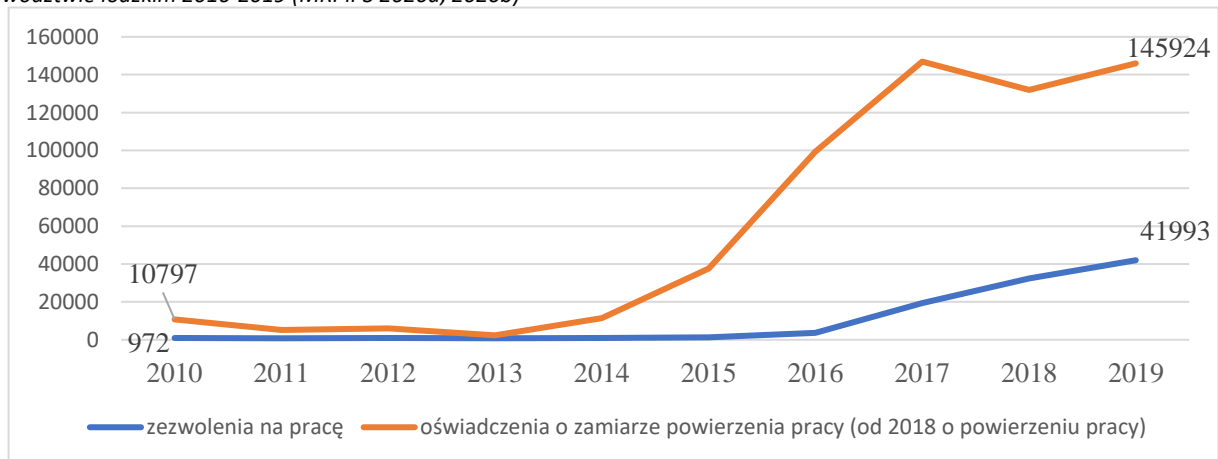
(do 17,6 tys. osób). Łódzkie zajmowało w tym względzie 4. miejsce w kraju po województwie mazowieckim (58,6 tys.), małopolskim (27,6 tys.) i wielkopolskim (23,8 tys.). Rośnie też liczba cudzoziemców z prawem do pobytu stałego, co może świadczyć o powolnym, ale postępującym ich „zasiedzeniu się”. W 2019 r. było to 2,9 tys. osób. Tendencję wzrostową obserwuje się zarówno wśród przebywających obywateli UE, jak i imigrantów z krajów trzecich. Łącznie 24,2 tys. cudzoziemców legitymowało się tam w 2019 r. różnymi dokumentami pobytowymi. Wśród nich dominowali obywatele Ukrainy (13,5 tys.) (GUS 2020).

Cudzoziemcy przyjeżdżają głównie w celach zarobkowych. W 2019 r. w całej Polsce wydano im rekordowe 444,7 tys. zezwoleń na pracę, z czego w samym Łódzkiem niemal 42 tys., tj. 9,4% z nich (zob. wykres 2). Województwo to zajmowało pod tym

względem 3. miejsce w kraju (po mazowieckim – 86 tys. i wielkopolskim – 49 tys.) (GUS 2020). Dynamika wzrostu wydawanych zezwoleń była też jedną z najwyższych w kraju (w latach 2010-2019 ich liczba wzrosła 43-krotnie). Aż 76,5% zezwoleń (32 tys.) wydano obywatelom Ukrainy (MRPiPS 2020a).

Podobnie jak i w całym kraju, wśród imigrantów spoza UE (głównie ze Wschodu) przeważały osoby zatrudnione na stanowiskach nie wymagających wysokich kwalifikacji. Pracowali głównie w usługach administrowania i działalności wspierającej (43,3%), przetwórstwie przemysłowym (20,4%), budownictwie (16,7%) i transporcie (11,9%) (MRPiPS 2020a). Z drugiej strony, rośnie też zapotrzebowanie na pracę cudzoziemców w usługach IT i obsługi biznesu, a więc w branżach, które dynamicznie rozwijają się w Łodzi. W firmach o tym profilu częściej zatrudniani są jednak cudzoziemcy z krajów UE (UMŁ 2019a).

Wykres 2. Wydane zezwolenia na pracę dla cudzoziemców i zarejestrowane oświadczenia o zamiarze powierzenia pracy cudzoziemcowi w województwie łódzkim 2010-2019 (MRPiPS 2020a, 2020b)

Źródło: opracowanie własne na podstawie MRPiPS 2020a, 2020b

Szybko rośnie też liczba oświadczeń o powierzeniu pracy cudzoziemcom (zob. wykres 2). W 2019 r. w Łódzkiem zarejestrowano 146 tys. oświadczeń, tj. 8,9% złożonych w całym kraju (1,64 mln). Daje to 5. miejsce w kraju (po województwach mazowieckim - 321 tys., dolnośląskim - 186 tys., śląskim - 169 tys. i wielkopolskim - 154 tys.). Jak w całej Polsce, tak i w tym przypadku oświadczenia te dotyczyły głównie pracy obywateli Ukrainy (136 tys., tj. 93%). Brak jest dokładnych danych o sektorach zatrudnienia tych osób, ale po miejscach rejestracji oświadczeń można wnioskować, że znajdowały one pracę też w usługach administrowania, przemyśle, ale i rolnictwie czy sadownictwie (MRPiPS 2020b).

Przegląd danych rynku pracy pozwala wysnuć wniosek, że imigranci zamieszkują głównie w Łodzi i w okalających ją powiatach – pabianickim i zgierskim. Podobnie jak w innych częściach Polski, cudzoziemcy koncentrują się zatem zwłaszcza w największych miastach (Jakóbczyk-Gryszkiewicz 2016: 143-144).

Władze Łodzi wobec imigracji

Rzeczywista liczba imigrantów w aglomeracji łódzkiej jest jednak trudna do ustalenia. UMŁ szacował, że w połowie 2019 r. w mieście mieszkało na podstawie różnych dokumentów pobytowych 70-80 tys. samych Ukraińców, co odpowiadałoby 9-10% faktycznej ludności miasta. Wraz z tymi, którzy nie mieszkali w mieście, ale dojeżdżali tu do pracy codziennie w Łodzi miało wtedy przebywać nawet 150 tys. obywateli Ukrainy (Dziennik Łódzki 2019b). Jeszcze w innym komunikacie urzędnicy wskazywali, że blisko 1/5 wszystkich mieszkańców to cudzoziemcy (UMŁ 2019b). Do tego należy doliczyć kilka/kilkanaście tysięcy imigrantów z pozostałych krajów byłego ZSRR, Europy Zachodniej, Bliskiego Wschodu czy Azji Wschodniej. Warto jednak podkreślić, że władze miasta nie podają źródeł swych wyliczeń, co nie pozwala zweryfikować ich zasadności.

Rosnąca liczba cudzoziemców wywołuje wśród urzędników nadzieje na osłabienie niekorzystnych skutków depopulacji miasta, a w efekcie – „nadgonienie” dystansu rozwojowego do innych większych miast w Polsce (UMŁ 2019b). Podejmowane są więc pierwsze działania decydentów mające na celu stworzenie ram instytucjonalnych i praktycznych rozwiązań, które sprzyjałyby stabilizacji potoków migracyjnych i osiedleniu się cudzoziemców.

Jeszcze w 2012 r. powołano Komisję Dialogu Obywatelskiego ds. Różnorodności i Przeciwdziałania Dyskryminacji (UMŁ 2012). Ciała to skupia aktywistów

i organizacje pozarządowe, które doradzają i inicjują działania na rzecz wspierania osób zagrożonych wykluczeniem i dyskryminacją. W ostatnich latach Komisja coraz częściej opiniuje rozwiązania wspierające grupy imigranckie. Powołano też Pełnomocnika Prezydent Miasta Łodzi ds. Równego Traktowania, którego zadania zdefiniowano jednak szerzej niż ochrona praw cudzoziemców – obejmują one „*podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia równego traktowania kobiet i mężczyzn, a także ochrony przed dyskryminacją*” (UMŁ 2018b).

Podejmowane są też działania o charakterze symbolicznym. Wobec narastania mowy nienawiści oraz atmosfery nietolerancji i ksenofobii w całym kraju, Prezydent Łodzi Hanna Zdanowska podpisała w czerwcu 2017 r. razem z 11 innymi prezydentami największych polskich miast *Deklarację prezydentów o współdziałaniu miast Unii Metropolii Polskich w dziedzinie migracji*. W dokumencie zadeklarowano otwartość na imigrację, wprowadzenie ułatwień w integracji cudzoziemców oraz współpracę i wymianę doświadczeń pomiędzy miastami w tym zakresie. W tym samym duchu, w kwietniu 2019 r., podpisano też *Kartę Różnorodności*, będącą deklaracją o niedyskryminacji w miejscu pracy oraz działań na rzecz tworzenia i promocji różnorodności.

Oprócz powyższych działań będących próbą zinstytucjonalizowania i promowania idei wsparcia dla imigrantów, w ostatnich latach wdrożono też bardziej praktyczne rozwiązania, które mają zachęcić do przyjazdów i zamieszkania w Łodzi cudzoziemskich pracowników z rodzinami. Kierowane są one wprost do obywateli Ukrainy, wobec których – jak w całej Polsce – występuje obawa, że wyjadą „za chlebem” dalej na Zachód. Jak dotąd dotyczą one przede wszystkim sfery informacyjnej. Celem ułatwienia obsługi cudzoziemców w Łódzkim Centrum Kontakt z Mieszkańcami (jednostce UMŁ) w 2019 r. zatrudniono osoby mówiące po ukraińsku i rosyjsku. Obsługę w języku ukraińskim zapewniono na oficjalnej stronie internetowej UMŁ i w biletomatach komunikacji miejskiej. We współpracy z agencjami pośrednictwa pracy i samymi cudzoziemcami przygotowano broszurę (dostępną m.in. na Ukrainie i Białorusi) zachęcającą cudzoziemców do wyboru Łodzi na miejsce osiedlenia i pracy oraz informator nt. regulacji pobytu i pracy w Polsce, edukacji, ochrony zdrowia i oferty kulturalnej (Dziennik Łódzki 2019c). Urząd współpracuje też z większymi lokalnymi firmami przy pośrednictwie w zatrudnianiu cudzoziemców (UMŁ 2019b). Z kolei przy Wydziale Spraw

Obywatelskich i Cudzoziemców (jednostce Urzędu Wojewódzkiego odpowiedzialnej za legalizację i przedłużanie pobytu cudzoziemców) z środków unijnych utworzony został dla cudzoziemców punkt informacyjno-doradczy w zakresie spraw urzędowych, kwestii socjalnych czy rynku pracy.

Nie odpowiedziano z kolei na apele środowisk imigranckich, ekspertów oraz części polityków lokalnych i nie powołano Rady ds. Cudzoziemców i Zapobiegania Ksenofobii jako kolegialnego ciała doradczego przy samorządzie. Bez odzewu pozostał pomysł radnych miasta o utworzeniu osobnego stanowiska Pełnomocnika ds. Cudzoziemców, który reprezentowałby interesy środowisk imigranckich. W sferze planów pozostało też wprowadzenie zajęć antydyskryminacyjnych w szkołach czy przygotowanie kampanii społecznej promującej postawy tolerancji i integrację osób narażonych na dyskryminację, w tym imigrantów (UMŁ 2018a).

Co przyciąga imigrantów do Łodzi?

W jednym z komunikatów medialnych z 2019 r. urzędnik UMŁ wskazał, że: „*powstrzymany został niekorzystny trend wyludniania się Łodzi. Intensywnie pracowaliśmy nad tym, aby zwiększyć świadomość Łodzi u cudzoziemców, bo jeszcze kilka lat temu gdy cudzoziemcy rozważali przyjazd do Polski do pracy, myśleli o Warszawie, Gdańsku, Wrocławiu, Poznaniu czy Krakowie. Dzięki naszej polityce wsparcia udało się to zmienić. Teraz naszymi działaniami staramy się sprawić, by cudzoziemcy, którzy przyjechali do Łodzi szybko zaaklimatyzowali się w naszym mieście i poczuli się jak u siebie w domu*” (UMŁ 2019b). Czy rzeczywiście Łódź może „rywalizować” o imigrantów z innymi miastami?

Z wypowiedzi badanych pracowników z Ukrainy wyłania się obraz Łodzi, która nie jest powszechnie znana na Ukrainie. Łódź nie istnieje też w zbiorowej wyobraźni Ukraińców jako miasto atrakcyjne (jak Kraków), oferujące duże możliwości na rynku pracy (jak Warszawa) czy cechujące się pewnymi swoistymi przymiotami odróżniającymi je od innych ośrodków miejskich (jak położone nad morzem Trójmiasto czy licznie zamieszkały przez Ukraińców Wrocław). O ile dla starszych badanych (pamiętających jeszcze czasy ZSRR) Łódź kojarzy się z przemysłem lekkim, o tyle w świadomości młodszych jest niemal nieobecna. Przyjazdy do pracy są raczej wynikiem „przypadku” niż wcześniej zaplanowanym krokiem.

Co ciekawe, dla badanych Łódź nie była pierwszym miastem zamieszkania w Polsce. Zazwyczaj

wcześniej pracowali w innych rejonach Polski, ale otrzymali ofertę z agencji pośrednictwa pracy by podjąć zatrudnienie w łódzkich i podłódzkich fabrykach czy centrach logistycznych. Agencje „ściągają” też bezpośrednio z Ukrainy do pracy w łódzkich firmach. Ważną rolę w imigracji Ukraińców do Łodzi odgrywają też już istniejące sieci migracyjne. Badani o Łodzi usłyszeli nie tylko od pracujących w tym mieście kolegów czy przyjaciół, ale i od własnych dzieci, które podjęły się w tym mieście nauki języka polskiego przed studiami w Polsce (w Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UŁ). I jeśli nawet sami nie zdecydowali się na dalsze studiowanie w Łodzi, to zachęcają swych bliskich do przyjazdu tam do pracy.

Zaskakująca atrakcyjność Łodzi

Pomimo nieobecności Łodzi w zbiorowej świadomości badanych Ukraińców, na miejscu miasto okazuje się jednak zaskakująco atrakcyjne. Postrzegają je oni jako szybko rozwijające się i „zmieniające się każdego dnia”. Co może zaskakiwać samych Łódzian (por. Rokicka 2014), przybysze z Ukrainy doceniają modernizowaną infrastrukturę miejską, jakość przestrzeni publicznej, tereny zielone i transport publiczny. Pozytywnie oceniają jakość usług publicznych (oświaty, służby zdrowia) i, zwłaszcza, możliwość elektronicznego załatwienia spraw urzędowych (rozliczenie PITu, umówienie wizyty u lekarza itd.). Szczególnie istotne stało się to w dobie pandemii covid-19. Badani wskazują też na różnorakie możliwości spędzania wolnego czasu i ciekawą ofertę kulturalną. Ciekawi ich poprzemysłowa architektura, odróżniająca miasto od innych polskich miast. Ta „nieoczywistość” sprawia, że pojawiają się wśród nich opinie, o tym, że – jak podkreśliła jedna z badanych (IDI_1) – „*miasto nie jest może najpiękniejsze*” i jest „*podobne do miast Związku Radzieckiego*”, ale mimo wszystko „*bardzo dobrze się w nim czujemy*”.

Niejednoznacznie postrzegają z kolei lokalny rynek pracy. Badani wysoce pozytywnie oceniają dostępność miejsc pracy. Nawet w czasie pandemii, gdy realizowane były wywiady z ukraińskimi pracownikami ofert pracy nie brakowało. Oferowane stanowiska często nie spełniają jednak ich oczekiwań. Jest to głównie praca w fabrykach przetwórstwa przemysłowego czy w magazynach wielkich centów logistycznych w Łodzi i okolicznych miejscowościach. Jak stwierdziła jedna z badanych: „*praca dla Ukraińca w Łodzi zawsze jest, to jest taka praca na fabrykach, halach, Ukraińcy nie zawsze są zadowoleni taką pracą, bo praca jest ciężka, ale takie prace zawsze są*” (IDI_1).

Ukraińcy zatrudniani są do tych firm poprzez agencje pośrednictwa pracy. O ile badani względnie pozytywnie oceniali poziom wynagrodzeń, warunki pracy czy kontakty z przełożonymi lub innymi (polskimi) pracownikami, o tyle z ich wypowiedzi wyłania się dwuznaczny obraz agencji. Z jednej strony to one rekrutują do pracy, która to praca gwarantuje „lepsze życie” niż na Ukrainie. Z drugiej, oferowane umowy są gorzej płatne i krótkoterminowe, nagminne jest ich zrywanie i odnawianie. Sprzyjają więc podtrzymywaniu nierównowagi płacowej w stosunku do polskich współpracowników i uniemożliwiają ustabilizowanie sytuacji zawodowej, a więc i życiowej w Polsce. Jak sygnalizowała jedna z badanych (IDI_11): *„Chciałabym kupić [mieszkanie], ale muszę mieć umowę na rok. Bardzo mi się nie podoba to, że jak przyszedłam pracować, to miałam umowę od agencji na 2 tygodnie, potem 3 miesiące i znowu na 2 tygodnie. Teraz mam miesięczną. Z takimi umowami nie mogę wziąć mieszkania, brać hipotecznego kredytu, bo jak bank ma dać osobie, która ma umowę na miesiąc?”*

Oczekiwania imigrantów wobec miasta

Badani są zasadniczo zadowoleni z pobytu w Łodzi. Doceniają ułatwienia dla cudzoziemców, które wprowadzono w ostatnich latach, w tym zwłaszcza zwiększony dostęp do podstawowych informacji urzędowych w języku ukraińskim. Działania te odczytują jednak jako niewystarczające i dlatego wysuwają pewne oczekiwania wobec władz, które ułatwiłyby im pobyt w mieście. Wśród wymienianych postulatów należy odnotować:

- większą dostępność informacji w językach ukraińskim i rosyjskim w siedzibach i serwisach internetowych urzędów; obsługa w tych językach w Łódzkim Centrum Kontakt z Mieszkańcami powinna być poszerzona o urzędy dzielnicowe (delegatury) i poszczególne wydziały (odpowiedzialne np. za sprawy socjalne, zameldowanie czy rejestrację samochodów),
- usprawnienie działalności Wydziału Spraw Obywatelskich i Cudzoziemców przy Urzędzie Wojewódzkim; zwiększenie zatrudnienia i możliwość zdalnego monitorowania stanu wniosków o legalizację/przedłużenie pobytu cudzoziemca w Polsce,
- utworzenie dodatkowych punktów informacyjno-doradczych dedykowanych cudzoziemcom, w których można uzyskać porady prawne (np. z zakresu prawa pracy), informacje o pracy

urzędów czy dostępie do usług publicznych – szkół, służby zdrowia),

- zaangażowanie miasta w pośrednictwo pracy, np. targi pracy dla cudzoziemców,
- utworzenie centrum kulturalnego, w którym cudzoziemcy mogliby się spotykać i poznawać swoje kultury.

Z deklaracji UMŁ wynika, że część tych pomysłów ma być wprowadzone w życie w bliskim czasie. W planach jest utworzenie miejsca spotkań dla cudzoziemców (na wzór warszawskiego Centrum Wielokulturowego). We współpracy ze Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UMŁ ma być też powołane centrum szkoleniowe oferujące kursy językowe dla cudzoziemców (UMŁ 2019b).

Co ciekawe, badani nie zgłaszali większych oczekiwań wobec innych, niepublicznych podmiotów w ich otoczeniu. Nie oczekują wsparcia w procesie integracji ze strony swoich pracodawców, trzeciego sektora, Kościoła prawosławnego czy organizacji imigranckich. Może to wynikać z kilku przyczyn. Pożądaną strategią jest „uwolnienie się” od agencji pracy tymczasowej i próba indywidualnej organizacji własnej kariery zawodowej w Polsce. W takiej sytuacji oczekiwania wsparcia ze strony pracodawcy nie są możliwe. Z kolei organizacje pozarządowe skupiające społeczności imigranckie czy działające na ich rzecz w Łodzi są nieliczne i słabo rozwinięte, przez co mogą być niezauważane przez cudzoziemców. Wsparcia badani szukają z kolei we własnych sieciach migracyjnych czy w przestrzeni wirtualnej (grupach samopomocowych w mediach społecznościowych).

Wnioski

Wobec nasilającej się imigracji władze Łodzi podejmują pierwsze działania na rzecz zachęcania do dalszych przyjazdów i osiedlania się cudzoziemców. W imigracji, zwłaszcza z Ukrainy, widzą bowiem szansę na złagodzenie zaawansowanej depopulacji. Mają miejsce próby stworzenia ram instytucjonalnych dla integracji imigrantów, jak i wprowadzania pewnych ułatwień, zwłaszcza w sferze informacyjnej (dostępu do usług miejskich w językach imigrantów). Do imigrantów nie są jednak adresowane osobne inicjatywy, ale rozwiązania wprowadzane w związku z przyjazdami cudzoziemców włączane są raczej do *mainstreamu* miejskich polityk (por. Collet, Petrovic 2014). W dokumentach władarzy miasta ujmowani są oni bowiem razem z innymi grupami potencjalnie zagrożonymi dyskryminacją. W efekcie, inaczej niż w innych dużych miastach (jak Warszawa, Wrocław

czy Gdańsk) ani nie wypracowano oficjalnej strategii działania wobec imigracji, ani nie powołano dedykowanych instytucji, które służyłyby integracji migrantów, a w efekcie – utrwalaniu się ich pobytu.

Tymczasem, choć imigranci z Ukrainy co do zasady wyrażają zadowolenie ze swej obecnej sytuacji na łódzkim rynku pracy i jakości życia w mieście, to dotychczas wprowadzone ułatwienia w obsłudze administracyjnej uznają za niewystarczające. Miasto, ich zdaniem, powinno przeznaczyć dodatkowe zasoby na informowanie i doradztwo dla swoich nowych mieszkańców. Powinno też włączyć innych aktorów (organizacje pozarządowe, organizacje mniejszości) w proces integracji cudzoziemców. Należy także szerzej zaangażować ich przedstawicieli w dyskusje o roli imigrantów w rozwoju Łodzi. Odbijające się na przełomie 2020 i 2021 r. konsultacje nad projektem *Strategii Rozwoju Miasta Łodzi 2030+*, w których mieli możliwość udziału również mieszkańcy posługujący się językiem ukraińskim (UMŁ 2021) wydają się być tego pierwszym sygnałem. To i inne działania włączające imigrantów w życie miasta powinny zwiększyć szansę, że „poczują się oni u siebie” i zachcą związać swoją przyszłość z miastem na dłużej.

Bibliografia:

- Collet E., Petrovic M. (2014), *The Future of Immigrant Integration in Europe. Mainstreaming Approaches for Inclusion*, Brussels: Migration Policy Institute, https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/Mainstreaming-General-Report-FINALWEB_0.pdf
- Dziennik Łódzki (2019a), *Dwa razy więcej obcokrajowców w szkołach w Łodzi*, <https://dzienniklodzki.pl/dwa-razy-wiecej-obcokrajowcow-w-szkolach-w-lodzi-sa-tez-w-piotrkowie-i-skierniewicach-te-dane-swadcza-ze-ich-rodziny-chca-u/ar/c5-14654561>
- Dziennik Łódzki (2019b), *Urząd chce ściągać ukraińskie rodziny, aby zamieszkały w Łodzi*, <https://dzienniklodzki.pl/urząd-chce-sciagac-ukraińskie-rodziny-aby-zamieszkały-w-lodzi/ga/c1-14225471/zd/36793297>
- Dziennik Łódzki (2019c), *Pakiet relokacyjny dla Ukraińców*, <https://dzienniklodzki.pl/pakiet-relokacyjny-dla-ukraincow-lodz-chce-ich-zatrzymac-co-bedzie-zawieral-pakiet/ar/13948646>
- Gońda (w druku), *Imigracja jako szansa czy problem dla rozwoju regionu? Cudzoziemcy w dokumentach i działaniach władz Łodzi i województwa łódzkiego* [w:] P. Szukalski (red.), *Wybrane problemy społeczne współczesnej Polski*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
- Gońda (w druku), *Waiting for immigration to come. The case of Łódź*, „Studia Migracyjne-Przegląd Polonijny”
- GUS (Główny Urząd Statystyczny) (2020), *Zezwolenia na pracę cudzoziemców*, <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/opracowania/zezwozenia-na-prace-cudzoziemcow-w-2019-roku,18,2.html>
- Jakóbczyk-Gryszkiewicz J. (2016), *Imigranci spoza UE w Polsce, Łodzi i regionie łódzkim*, „Acta Universitatis Lodzianae. Folia Geographica Socio-Oeconomica”, nr 26, s. 135–153, <https://doi.org/10.18778/1508-1117.26.08>
- MRPiPS (Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) (2020a), *Zezwolenia na pracę cudzoziemców*, <https://psz.praca.gov.pl/-/8180075-zezwozenia-na-prace-cudzoziemcow>
- MRPiPS (Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) (2020b), *Oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi*, <https://psz.praca.gov.pl/web/urząd-pracy/-/8180211-oswiadczenia-o-powierzeniu-wykonywania-pracy-cudzoziemcowi-wpisane-do-ewidencji-oswiadczen-obowiazujace-od-2018-r->
- NBP (Narodowy Bank Polski) (2020), *Imigranci w polskiej gospodarce – raport z badań ankietowych*, <https://www.nbp.pl/publikacje/migracyjne/imigranci-vii2020.pdf>
- Rokicka E. (red.) (2014), *Jakość życia mieszkańców Łodzi i jej przestrzenne zróżnicowanie*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego
- Szukalski P. (2012), *Sytuacja demograficzna Łodzi*, Łódź: Wydawnictwo Biblioteka
- US w Łodzi (Urząd Statystyczny w Łodzi) (2020), *Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie łódzkim w 2019 r.*, https://lodz.stat.gov.pl/download/gfx/lodz/pl/defaultstronao-pisowa/1551/1/1/202012_r_20m_dzial_05.pdf
- UMŁ (Urząd Miasta Łodzi) (2021), *Raport z pierwszego etapu konsultacji z mieszkańcami miasta Łodzi projektu Strategii Rozwoju Miasta Łodzi 2030+*, https://uml.lodz.pl/files/public/uploads/partycypacja/2020_lodz_raport_z_1_etapu_konsultacji_Lodz_Jutra.pdf
- UMŁ (Urząd Miasta Łodzi) (2019a), *UMŁ wprowadza kolejne udogodnienia dla pracowników z Ukrainy*, <https://uml.lodz.pl/aktualnosci/artykul/uml-wprowadza-kolejne-udogodnienia-dla-pracownikow-z-ukrainy-id25846/2019/2/4/>
- UMŁ (Urząd Miasta Łodzi) (2019b), *W Łodzi przybywa cudzoziemców*, <https://uml.lodz.pl/aktualnosci/artykul/w-lodzi-przybywa-cudzoziemcow-id28687/2019/6/19/>
- UMŁ (Urząd Miasta Łodzi) (2018a), *Komisja Dialogu Obywatelskiego ds. różnorodności i przeciwdziałania dyskryminacji. Protokół z dnia 26.04.2018*, https://uml.lodz.pl/files/public/dla_mieszkanca/aktywni_obywatele/KDO_ds._roznorodnosci_i_przeciwdzialania_dyskryminacji/Protokol_z_dnia_26.04.2018_.pdf
- UMŁ (Urząd Miasta Łodzi) (2018b), *Zarządzenie nr 7944/VII/18 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 8 marca 2018 r. w sprawie powołania Pełnomocnika Prezydenta Miasta Łodzi do spraw Równego Traktowania*, https://bip.uml.lodz.pl/files/bip/public/user_upload/VII_7944.pdf
- UMŁ (Urząd Miasta Łodzi) (2012), *Komisja Dialogu Obywatelskiego ds. różnorodności i przeciwdziałania dyskryminacji*, <https://uml.lodz.pl/dla-mieszkancow/lodzianie-decyduja/ngo/komisje-dialogu-obywatelskiego/kdo-ds-roznorodnosci-i-przeciwdzialania-dyskryminacji/>

O Autorze:

dr Marcin Gońda

Kierownik Centrum Studiów Migracyjnych UŁ i adiunkt w Instytucie Socjologii UŁ. Autor wielu publikacji oraz kierownik i wykonawca szeregu projektów badawczych i dydaktycznych dotyczących problematyki migracyjnej. Do jego zainteresowań badawczych należą migracje powrotne, polityki wobec diaspory, migracje edukacyjne, internacjonalizacja szkolnictwa wyższego, migracje w obszarze Europy Środkowo-Wschodniej i byłego ZSRR, przemiany polityk migracyjnych krajów UE oraz zastosowanie metod jakościowych (w tym podejścia biograficznego) w badaniach migracji.

Adres email: marcin.gonda@uni.lodz.pl

Sugerowane cytowanie:

Gońda M. (2021), *Czy Łódź zatrzyma imigrantów z Ukrainy?*, „Biuletyn Centrum Studiów Migracyjnych UŁ”, 3(12), www.csm.uni.lodz.pl

Biuletyn redagują: Izabela Florczak, Marcin Gońda

**CENTRUM
STUDIÓW
MIGRACYJNYCH**
Uniwersytet Łódzki

ul. Rewolucji 1905 r. 41/43
pok. C-025, 90-214 Łódź
www.csm.uni.lodz.pl
email: csm@uni.lodz.pl